

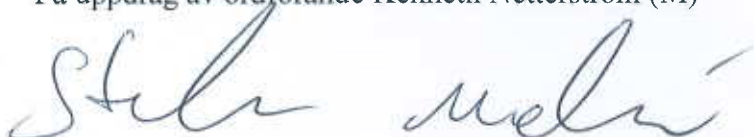
K A L L E L S E

Organ: Produktionsstyrelsen

Tid: Torsdagen den 31 maj 2012 kl. 18.00

Plats: Lagen, konferenscenter pl. 1, Alceahuset, Hackstavägen 22, Åkersberga

På uppdrag av ordförande Kenneth Netterström (M)

Stefan Melén
Administrativ samordnare

FÖREDRAGNINGSLISTA

1. Val av justerare och fastställande av tidpunkt för justering
2. Fastställande av dagordning
3. Information från Karin Proos, kommundirektör (muntlig information)
4. Ekonomisk uppföljning, tertialbokslut (skriftligt)
5. BUS – barn med behov av särskilt stöd (skriftligt)
6. Handlingsplan för finskt förvaltningsområde (skriftligt)
7. Matematiksatsning inom Produktionsförvaltningen (muntligt)
8. Inkomna skrivelser till Produktionsstyrelsen
9. Delegationsbeslut
10. Övriga ärenden

4.

Ekonomisk uppföljning per april för Produktionsstyrelsen

Beslutsförslag

Produktionsstyrelsen beslutar att godkänna den ekonomiska sammanfattningen för perioden jan-april 2012 samt lämnad prognos.

Bakgrund

Produktionsförvaltningen gör under perioden jan-april ett överskott om 9,5 mkr. Omsättningen var 304 mkr och lämnad helårsprognos är 81 tkr.

Tidigare beredning, källhänvisning och bilagor

Bilaga 1 Ekonomisk sammanfattning för perioden jan-april

Martin Götander
Controller

Lena Hector
Controller

Cecilia Vikström
Produktionschef

Tertialrapport Tertial 1 2012

Produktionsförvaltningen

Innehållsförteckning

1 Produktionsstyrelse	3
1.1 Viktiga händelser	3
2 Verksamhetsuppföljning	3
2.1 Ekonomisk uppföljning.....	3
3 Förskola	3
3.1 Viktiga händelser	3
4 Verksamhetsuppföljning	3
4.1 Ekonomisk uppföljning.....	3
5 Utbildning	3
5.1 Viktiga händelser	3
6 Verksamhetsuppföljning	3
6.1 Ekonomisk uppföljning.....	3
7 Vård & Omsorg	3
7.1 Viktiga händelser	3
8 Verksamhetsuppföljning	3
8.1 Ekonomisk uppföljning.....	3
9 Bibliotek	3
9.1 Viktiga händelser	3
10 Verksamhetsuppföljning	3
10.1 Ekonomisk uppföljning.....	3
11 Sport och Friluft	3
11.1 Viktiga händelser	3
12 Verksamhetsuppföljning	3
12.1 Ekonomisk uppföljning.....	3
13 Måltidsenheten	3
13.1 Viktiga händelser	3
14 Verksamhetsuppföljning	3
14.1 Ekonomisk uppföljning.....	3

I Produktionsstyrelsen

I.1 Viktiga händelser

- Måltidspersonalen på Rydbo skola vinner Arlas Guldko.
- Datorer utdelas till samtliga lärare inom grundskolan och tillhörande utbildning startar.
- Mailadresser till alla lärare och övrig personal skapas.
- Påbörjad process kring Söraskolans ombyggnation.
- Sammanhållen köplacering till höstens förskoleplatser
- Start för nytt EU-projekt, Carpe 2. Kompetensutveckling inom funktionshindersonrådet i Stockholms län.
- Förstudie påbörjad för IT-stöd i verksamhetsplanering i samarbete med Stratsys.
- Verksamhetschefen för Kultur o Fritid avslutade sin anställning under april vilket föranledde en omorganisation.
- Simhallens drift konkurrensutsattes.
- Ny verksamhetschef för utbildning, administrativ samordnare och controller börjar.
- Ledardag för alla kommunens chefer.

2 Verksamhetsuppföljning

Produktionens mål

Produktionen ska vara en attraktiv utförare

Produktionen ska vara en attraktiv arbetsgivare

Aktiviteter

Aktiviteter	Färg	Analys
Systematiskt kvalitetsarbete		En del i det systematiska kvalitetsarbetet är arbetet med styrmodellen. Det arbetet pågår. Vi har även träffat andra aktörer inom kvalitetsuppföljning. Inom Vård och omsorg pågår ett arbete utifrån Socialstyrelsens krav på kvalitetsarbete.
Systematiskt arbetsmiljöarbete		Utifrån det goda arbete som har gjorts inom Vård och omsorg kommer de andra verksamhetsområdena att ta fram en modell som passar Förskola och Utbildning.
Gemensamma underlag för medarbetar- och lönesamtal.		En arbetsgrupp håller på att bildas av chefer från olika verksamheter. Arbetet leds av PA-avdelningen.
Tydlig styrmodell utifrån kommunens mål och vision		Projektgruppen inom förstudien med Stratsys har gjort ett stort arbete med att arbeta igenom vår styrmodell inom Produktionen med ett mycket gott resultat. Gruppens deltagare har använt systemet för sin tertialrapport och övriga chefer har skrivit i samma struktur. De båda controllerna har sedan lagt in övriga enheters rapport i Stratsys så att vi har ett helhetsgrepp om tertialrapporten koppad till kommunens mål och vision.

Aktiviteter	Färg	Analys
Framtagning av ett nyanställningsmaterial	▶	Under introduktionsdagen den 26 april delades första nyanställningskitet ut till nya medarbetare i organisationen. I Österåkerkassen låg karta, vattenflaska, turistbroschyr, nyckelband, usb-minne och tidningen Mitt Österåker. Vi kommer fortsätta arbetet med att utveckla introduktionsmaterial.
Österåkermail till alla medarbetare	▶	Inom grundskolan har samtliga medarbetare fått en osteråkermailadress. Arbetet fortsätter med vård och omsorgs medarbetare.
Vidareutbildning inom strategiska områden såsom projektledning och ledarutveckling	▶	Förfrågningsunderlag för projektledarutbildningen ska vara klart innan sommaren och det kommer att vara en kommunövergripande utbildning.
Rökfri arbetsplats	✓	Idag har vi en rökfri arbetsplats efter beslut för samtliga verksamheter inom Österåkers kommun.
Uppföljning av nyttjandet av friskvårdsbidraget	▶	Uppföljning kommer att ske på årsbasis.
Intranätet är vår interna kommunikationskanal	▶	Vi har utvecklat och lagt upp mer material på vår flik på Inomskärs vilket vi hoppas leder till ökad delaktighet.
Externa webben är vår externa kommunikationskanal	▶	Arbete har pågått under våren med förskolornas och skolornas hemsidor. Syftet är att få en mer sammanhållen struktur för de kommunala verksamheternas sidor så att besökare lättare ska kunna hitta det man söker efter.
Sociala medier	▶	Vissa verksamheter har kommit långt i arbetet med sociala medier. Några verksamheter testar att blogga med föräldrar.
Utbildning inom strategiska områden såsom rekrytering, ekonomi och arbetssätt	▶	Utbildning kommer att ske under hösten och det kommer att vara en kommunövergripande utbildning för samtliga chefer.
Framtagning av kompetensprofil för chefer	▶	En arbetsgrupp håller på att sättas samman med chefer, PA-konsulter och en facklig representant. Gruppen kommer att träffas i augusti-september.

Analys

Utvecklingsarbete pågår på bred front inom flertalet verksamheter.

Utifrån konkurrensutsättning och förlorat anbud av simhallarnas drift kommer vi under nästa period ha många frågor runt överlämnandet.

Åtgärder, områden att utveckla

Arbetet fortskrider enligt plan.

2.1 Ekonomisk uppföljning

PRODUKTIONSFÖRVALTNINGEN Verksamhet	Budget 2011	Utfall 2011	Budget 2012	Jan-april 2012 utfall			Utfall Jan-mars	Mars Prognos	April Prognos	Avvikelse mot budget
				Intäkter	Kostnader	Netto				
Förskolor	1 447	-397	2 135	48 330	-44 704	3 626	2 828	1 758	1 898	-239
Utbildning	-1 037	-4 480	-1 023	138 446	-135 034	3 413	2 682	0	59	1 082
Äldreomsorg	-902	-7 129	-1 472	32 752	-34 288	-1 536	-1 299	-2 926	-3 279	-1 807
Funktionshinder	1 622	-318	-341	44 220	-43 363	858	882	524	1 518	1 859
Kultur och Fritid	0	-381	1	14 453	-14 091	362	1 166	26	1	0
Måltidsenheten	0	-756	252	13 259	-12 543	716	-176	262	262	0
Staben	-1 130	3 216	447	10 942	-10 579	363	1 650	447	-386	-813
SUMMA	0	-10 245	-1	302 403	-294 601	7 802	7 733	81	81	82

Resultatutjämningsfond	Budget 2011	Utfall 2011	Budget 2012	Jan-april 2012 utfall			Utfall Jan-mars	Mars Prognos	April Prognos	Återstår av fond
				Intäkter	Kostnader	Netto				
Resultatutjämningsfond			5 177	1 727	0	1 727	1 295	0	0	6 177
TOTALT	0	-10 245	5 176	304 130	-294 601	9 529	9 028	81	81	5 177

Investeringsredovisning	Budget 2011	Utfall 2011	Budget 2012	Utfall Jan-april	April Prognos	Återstår av budget
Biblioteket		49	0		0	0
Sport & friluft		857	100		100	100
Fritidsgårdarna		0	100		100	100
Förskolan		0	102		102	102
Sjöhästen & Kantarellen förskola		138	0		0	0
Måltidsenheten Söraskolans kök		361	0		0	0
Söralids förskola		0	0	80	0	-80
Korttidsenheten		0	40	45	40	-5
Norrgårdsv Stöd & service		71	0	9	0	-9
Margretelundsskolan		93	225		225	225
Åkerstorpskolan		78	0		0	0
Rydboskolan		40	0		0	0
Söraskolan		0	200		200	200
Sjökarbyskolan		0	80		80	80
Osterskärskolan		0	200		200	200
Skärgårdsstadsskolan		0	60		60	60
Komvux		0	145		145	145
Solskiftesskolan		0	368		368	368
Hacktaskolan		0	80		80	80
Tråsältraskolan		0	100		100	100
Sågen DV		0	0	27	0	-27
Solgården		0	100		100	100
Solskiftets äldreboende		0	100		100	100
SUMMA	3 000	1 667	2 000	161	2 000	1 839

Analys

Enheterna har gjort ett mycket bra arbete under de första fyra månaderna. Utfallet för perioden januari till april är 9 529 tkr, vilket är ca 500 tkr högre än per mars månad. Överskottet som har arbetats upp behövs under sommarmånaderna som innebär dubbla lönekostnader inom flera verksamheter.

De områden som förbättrat sitt resultat mest jämfört med föregående period är förskolor och skolor. Det ackumulerade resultatet ligger högre än de senaste åren.

Helårsprognosen är 81 tkr och resultatutjämningsfonden har därmed inte tagits i anspråk. Enheterna signalerar vid tertialet ett högre överskott i sina sammanlagda prognoser än 81 tkr men vi redovisar ett underskott på staben så att den totala prognosen för förvaltningen kvarstår på samma nivå som per mars månad. Staben förväntas hålla sin budget på 447 tkr. Utökade dialoger kommer att hållas med flera enheter under maj månad för att analysera utfall och prognos noggrant i syfte att säkerställa helårsprognoserna.

Budgeten är för 2012 inte periodiserad men vi arbetar med att kunna periodisera under nästa år.

Produktionsförvaltningen får under 2012 göra investeringar om totalt två miljoner kronor. Under perioden har investeringar om totalt 161 tusen kronor gjorts. Prognosen är två miljoner kronor för inve-

steringar.

3 Förskola

3.1 Viktiga händelser

- Ett flertal förskolor har under våren gått repetitionsutbildning i barnolycksfall och HLR
- Metodverkstan invigdes med ett Öppet hus
- Samtliga medarbetare har erbjudits föreläsning i "Pedagogisk dokumentation"
- Föreläsningen "Barn som väcker funderingar " var välbesökt
- Nätverksträffar med förskollärare har startat med mål att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet
- Fyra förskolechefer går sista terminen på rektorsutbildningen

4 Verksamhetsuppföljning

Verksamhetsområdets mål

Förskolan i Österåkers kommun ska präglas av engagerad personal som bidrar till bästa möjliga möte

Förskolan i Österåkers kommun ska präglas av ett stort inflytande för barn och föräldrar

Aktiviteter

Aktiviteter	Färg	Analys
Fortbildning i systematiskt kvalitetsarbete via förskoleprojektet		Samtliga medarbetare har erbjudits utbildning under våren.
Kontinuerlig utbildning för samtliga pedagoger i ICDP (vägledande samspel)		Vägledande samspel fortsätter som planerat.
Gemensam kö- och placeringsfunktion för att kunna ge bättre service till köande föräldrar		Att inrätta en gemensam kö och placeringsansvarig för den kommunala förskolan har varit mycket lyckat. Förskolecheferna upplever en minskad stress och vi får en bättre helhetsbild på tillgången på platser och föräldrar får bättre service.

Analys

Flera förskolor har under våren haft Öppet hus för att visa upp sin verksamhet för nya föräldrar. Inför hösten har vi fortfarande några platser lediga men fyller dessa succesivt.

En viss övertalighet av barnskötare råder och det skapar oro på några av våra arbetsplatser.

Åtgärder, områden att utveckla

Förskolorna har fungerande föräldraråd som en del i föräldrars inflytande. Framåt behöver vi fokusera på att även utveckla barnråd och matråd. På de flesta förskolor fungerar detta redan utmärkt.

Arbetet med att hitta hållbara strukturer för ett systematiskt kvalitetsarbete pågår och kommer att pågå

även under hösten. Gemensam utbildning sker under våren, men sedan tar det övergripande och lokala arbetet vid.

4.1 Ekonomisk uppföljning

TOTALT	Budget	Periodbudget	Periodutfall	Prognos
Intäkter	134 484	44 828	48 330	130 094
Kostnader	-132 349	-44 116	-44 704	-128 198
Netto	2 135	712	3 626	1 896

Analys

Det ekonomiska utfallet är positivt. Förskolorna har under våren skrivit in barn för att täcka ökade lönekostnader från april, ett minskat barnunderlag i höst och minskade intäkter på ca 800 tkr som har att göra med att föräldrar till barn som börjar förskoleklass i större utsträckning än vanligt har sagt upp platserna under sommaren. Fram till den 9 maj är 98 platser uppsagda.

5 Utbildning

5.1 Viktiga händelser

- Studiedagar implementering LGR 11
- Alla lärare har fått en dator och påbörjat en utbildning
- Projekt kring ombyggnad av Söraskolan har startat
- Rektorer och lärare har deltagit i SETT-mässan
- Musikskolan och Fritidsgårdarna har gått in under verksamhetsområdet Utbildning
- Två av rektorerna har aviserat pensionsavgång till sommaren, rekryteringsprocess pågår
- Skickat in ansökan om SKL:s matematiksatning

6 Verksamhetsuppföljning

Verksamhetsområdets mål

Den kommunala skolan i Österåker ska inom några år vara länets bästa.

Våra elever ska med hjälp av kompetenta och engagerade pedagoger nå högsta möjliga resultat.

Aktiviteter

Aktiviteter	Färg	Analys
Arbeta med digital lärplattform och successivt införa "en till en"-dator i undervisningen		Vi har tecknat ett serviceavtal med Fronter som vi kommer att fortsätta implementera på samtliga enheter. Arbetet pågår med att ta fram en IT-plan centralt för att sedan varje enskild skola färdigställer sin egen plan.
Fortsatt implementering av de nya läroplanerna för grundskola och gymnasieskola		Arbetet pågår på resp enhet utifrån kompetensutvecklingsdagar med Torbjörn Hortlund 16 och 19 mars. Fokus låg på allmänna råden kring planering, genomförande, bedömning och uppföljning. En plan för nästa läsår är klar med kompetensutveckling för lärare och rektorer.
Implementering av nya reviderade kursplaner med kunskapskrav för komvux som börjar tillämpas 2012-07-01		En gemensam studiedag med sju andra kommuner är planerad och genomförd där nätverk byggts upp mellan SYV:are och lärare, för fortsatt implementeringsarbete av de nya kursplanerna. Arbetet pågår att ta kontakt med elever som nästan är klara med ett slutbetyg, och planera så att de kan påbörja studier enligt det gamla systemet före 1 juli. Förhoppningsvis kommer övergångsregler för vuxtuderande.
Öka elevers ansvar och inflytande genom att arbeta med elevledda utvecklingssamtal		Några skolor har genomfört elevledda utvecklingssamtal och upplever det positivt. Upplevelsen är att man skapar mer elevdelaktighet och att elevernas metakognition ökat.

Aktiviteter	Färg	Analys
Fortsätta det pedagogiska arbetet med IT i undervisningen dels genom av att kompetensutveckla grundskolans lärare så att datorn blir ett pedagogiskt verktyg	▶	Vår styrgrupp "digital kompetens" har gjort en tidsplan för utbildning för lärare, piloter och rektorer för hela nästa läsår. Kompetensutveckling för lärare hölls 9 maj med inspirerande föreläsningar och workshops. I syfte att inspireras till omdefinierat lärande besökte flera rektorer och lärare SETT-mässan för framtidens lärande.

Analys

Vi har pågående arbeten inom många områden med styrgrupper som leder arbetet. Introduktionsåret för nya medarbetare, samt mentorsskap och VFU diskuteras i samverkan med de fackliga organisationerna och är färdigt att paketeras inom kort. En kartläggning av lärarbehörighet pågår. En målbild för utvecklingen av digitalkompetens, samt IT-plan framarbetas på central nivå. En översyn av specialgrupperna pågår på kort och lång sikt.

Många upplever att datorerna som delats ut till lärare är väldigt positivt och kommer att främja arbetet med att använda tekniska hjälpmedel i undervisningen, samt inspirerar till ett omdefinierat lärande. Behovet av datorer är dock stort och därmed är det viktigt att varje enhet har en strategi för sin egen utveckling.

Åtgärder, områden att utveckla

- Skapa en IT-plan på central nivå med målbild, tydliga riktlinjer och en strategi för hur vi tar nästa steg mot målet.
- Se till att varje enhet skapar sin egen IT-plan med målbild och strategi.
- Se över arbetet med implementering av Fronter, hur långt varje skola har kommit och vad mininivån bör vara.
- Elevledda utvecklingssamtal för samtliga skolor.
- Samsyn kring elevhälsans uppdrag
- Utvecklingsarbete för synnergier mellan skolan, musikskolan och fritidsgårdarna

6.1 Ekonomisk uppföljning

TOTALT	Budget	Periodbudget	Periodutfall	Prognos
Intäkter	403 474	134 491	138 446	404 658
Kostnader	-404 497	-134 832	-135 034	-404 599
Netto	-1 023	-341	3 413	59

Analys

Vi har ett positivt utfall och även prognos, beroende på att utfallet på vissa enheter varit högre än förväntat de första månaderna, samt att man räknar med åtgärder i tjänstefördelningen inför hösten. Några skolor känner osäkerhet inför höstens elevantal och hushåller med intäkterna och/eller vakanthåller tjänster tills man är mer säker. Arbetet pågår med tjänstefördelning. Några av enheterna behöver vi fortfarande ha kontinuerliga uppföljningar med, och ett par behöver vi analysera på djupet tillsammans för att stötta enskilda chefer med åtgärder och fortsatt planering till hösten.

7 Vård & Omsorg

7.1 Viktiga händelser

- Start för nytt EU-projekt: Carpe 2. Kompetensutveckling inom funktionshindersområdet i Stockholms län.
- Start av ny daglig verksamhet: Nätet på Bergavägen 4 riktar sig till gruppen Aspergers syndrom/Neuropsykiatriska funktionshinder och ny aktivitet i form av IT/Media har startat på Knopen DV och NätetDV.
- VON har beslutat om nedläggning av Dalvillans gruppbostad. Fyra kunder har flyttat till personlig assistans
- Nytt planeringssystem inom Solgårdens hemtjänst för effektiv planering och ledning.
- Solskiftets äldreboende och Korttidsenheten har fått stimulansbidrag för aktiviteter.
- Personlig assistans har samarbetat med Socialhögskolan kring social dokumentation. En socio-nomstudent har varit praktikant i verksamheten.

8 Verksamhetsuppföljning

Verksamhetsområdets mål

Vård och omsorg i Österåkers kommun ska ge bästa bemötandet

Vård och omsorg i Österåkers kommun ska ge största möjliga kundinflytande.

Aktiviteter

Aktiviteter	Färg	Analys
Utveckling av kvalitetssystem utifrån SOSFS 2011:5		Analys av kraven i SOSFS 2011:9 om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete pågår. Plan läggs för projekt med processkartläggning.
Uppföljning av andel underskrivna genomförandeplaner		Andel underskrivna genomförandeplaner följs upp vid årets slut. Intensivt arbete pågår i enheterna kring social dokumentation och genomförandeplaner.
Strategisk kompetensutveckling		Sammanställning av samtliga medarbetares kompetensutvecklingsplaner ej klar. Skall vara klar i augusti som underlag för kommande kompetensutveckling.
Kvalitetsmätningar i alla enheter		Alla enheter ska under året genomföra en kvalitetsmätning.
Handlingsplaner utifrån genomförd medarbetarenkät		Alla enheter har upprättat handlingsplaner och följer dessa som en del i arbetet med att bli en attraktiv arbetsgivare.
Ekonomiska åtgärdsplaner på enhetsnivå		De som prognostiserar underskott följs upp månadsvis med controller.
Utveckling av affärsmässighet hos chefer och medarbetare		Information på alla chefsmöten och arbetsplatsträffar om uppdrag, organisation, konkurrens och förutsättningar.

Analys

I verksamheterna har ett omfattande arbete kring att bli en attraktiv utförare och en attraktiv arbetsgivare bedrivits. "Kundens fokus" är en målbild som implementerats i allt flera enheter, den sociala do-

kumentationen i verksamhetssystemet ProCapita har utökats till ännu flera enheter och aktiv marknadsföring via kundkontakter, träffpunkter, informationsmaterial och möten har gjorts.

Inom äldreomsorgen har en påtaglig ökning av svårt sjuka äldre syns. Det gäller dels cancerpatienter, dels kunder med många och omfattande sjukdomstillstånd. En konsekvens har varit mycket övertid för framför allt sjuksköterskor för att säkerställa trygg och säker vård, men även för vårdpersonalen som ofta behöver följa med kunderna till sjukhus för olika behandlingar och undersökningar.

Mycket arbete har gjorts i hemtjänsten för att göra om planeringen till mindre, flexibla grupper. Stort fokus har lagts på att tydliggöra för medarbetare att 75% utförandegrad gäller. Bergahuset har startat med nytt schema och resultat har redan syns.

Kundunderlaget förändras tydligt inom LSS-området. Allt fler kunder med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, allt färre med grav utvecklingsstörning och rörelsehinder. Följden är utveckling av barn- och ungdomsverksamheter, daglig verksamhet samt boendestöd för att möta målgruppens behov.

Systematiskt arbetsmiljöarbete med strukturerat, gemensamt material samt skyddskommitté för området har varit förutsättningar för fortsatt utveckling mot målet attraktiv arbetsgivare.

Åtgärder, områden att utveckla

Det systematiska kvalitetsarbetet kommer att ligga i fokus, en omfattande processkartläggning är nödvändig. Här behöver vi tydliggöra alla processer som är väsentliga för att nå målen bästa bemötande och ökat kundinflytande.

Vi behöver utveckla arbetet med mål och aktiviteter för att se den röda tråden, såväl på enhetsnivå som övergripande.

Den ekonomiska uppföljningen och analysen måste utvecklas för att säkerställa intäkter och kostnader samt öka prognossäkerheten.

8.1 Ekonomisk uppföljning

TOTALT	Budget	Periodbudget	Periodutfall	Prognos
Intäkter	242 584	80 861	76 972	236 080
Kostnader	-244 398	-81 466	-77 651	-237 841
Netto	-1 814	-605	-679	-1 761

Analys

Verkligt utfall är -473 tkr. Felaktiga uppbokningar tynger utfallet, men kommer att vändas tillbaka i maj. Prognosen bedöms rimlig, då sommarperioden med dubblade personalkostnader är framför oss. Störst negativt utfall finns inom hemtjänst, äldre- och korttidsboende samt gruppboende för personer med stora funktionsnedsättningar. Inom dessa områden pågår olika insatser för att förbättra ekonomin.

9 Bibliotek

9.1 Viktiga händelser

10 Verksamhetsuppföljning

Verksamhetsområdets mål

Kultur och fritid i Österåkers kommun ska ge bästa bemötandet

Kultur och fritid i Österåkers kommun ska ge bästa möjliga verksamhetsutbud

Kultur och fritid i Österåkers kommun ska ha nöjda kunder

Enhetens mål

Biblioteket ska bli så välkänt som möjligt

Att särskilt satsa på de prioriterade grupperna

Aktiviteter

Aktiviteter	Färg	Analys
En ny läseklubb för barn 11-13 startar i januari		Läseklubben, som har blivit mycket uppskattad, har 7 deltagare och kommer att fortsätta under hösetn.
Barn- och ungdomsavdelningen bjuder in skolklasser och enskilda barn till klassbesök och läseklubbar		Årskurs ett och fyra bjuds in enligt plan men även andra årskurser tas emot i mån av tid.
De synhandikappade kommer fortsättningsvis att kunna delta i läsecirklar var fjortonde dag och även lyssna till novelläsning två gånger i månaden		Läsecirkeln är en mycket uppskattade verksamheter som fortsätter enligt plan. Novelläsningen har en liten med mycket trogen publik.
Utställningar och program planeras fortlöpande och särskilda temaprogram i samband med Strindbergsåret, skollov och helger är på gång		Under hösten 2012 kommer Strindbergsprogram att intensifieras bl.a. i samarr med bibliotekets vänner men redan i maj kommer biblioteket att genomföra särskilda novelläsningar av Strindberg. Biblioteket anordnar aktiviteter i samband med skollov - ex. filmvisning och pyssel.
Marknadsföring för att göra biblioteket välkänt		Biblioteket satsar mer på marknadsföring, annonser, webben etc.

Analys

Det nya biblioteket har dragit till sig fler besökare. I synnerhet har barnfamiljer hittat hit. Den stora tillströmningen 2011 har stagnerat något men fortfarande kommer det många nya besökare. På personalsidan har det skett stora förändringar i och med flera pensionsavgångar. Detta, samt en bantad budget, ställer stora krav på personalen som har fått en större arbetsbörda.

Åtgärder, områden att utveckla

En stor utmaning för biblioteket är att bli mer känt av allmänheten. Att marknadsföra biblioteket är något som behöver utvecklas. Det krävs både fantasi och uppfinningsrikedom när det saknas en mark-

nadsföringsbudget. Biblioteket har en mycket stor mängd olika aktiviteter i samarbete med föreningar, enskilda och i egen regi - datakurser, läxläsning, nystartat korsordskafé, programkvällar, föreläsningar, författarbesök, pyssel, filmvisningar, utställningar, advokatjour, släktforskarjour, läsecirklar, novelläsning, finska program och finska boklådor mm. Vissa aktiviteter kräver större insats från bibliotekets sida, andra mindre. Vissa populära aktiviteter som "sommarkassarna" måste upphöra i år eftersom det är alltför kostsamt att köpa in böcker till kassarna. Öppettiderna borde utökas för att göra biblioteket mer tillgängligt. Önskvärt vore att ha längre öppet på lördagar men detta är en kostnadsfråga som ännu inte är löst.

10.1 Ekonomisk uppföljning

TOTALT	Budget	Periodbudget	Periodutfall	Prognos
Intäkter	9 779	3 260	3 276	9 779
Kostnader	-9 779	-3 260	-3 241	-9 779
Netto	0	0	35	0

Analys

Utfallet är som förväntat. Biblioteket har ett underskott i jämförelse med 2011 och har genomfört besparingar för att kunna lämna en budget i balans. Personal som slutat p.g.a. pensionering och av andra skäl har inte ersatts fullt ut och medieinköpen har minskats med drygt 100tkr. Det överskott som redovisas kommer att finansiera medieinköp i höst, diverse planerade programaktiviteter och personalutbildning.

11 Sport och Friluft

11.1 Viktiga händelser

- Ungdomsgrandprix 1 (simtävling)
- Simskola för flyktingbarn
- Utvecklat samarbete med kvinnojouren
- Medley Cup (simtävling)
- Ökat vattengympapassen till 6 per vecka (3 pass på Söra simhall och 3 pass på Solskiftesbadet)
- Trettondagscupen i fotboll (IFK Österåker)
- ÅBK-cupen i fotboll
- Konstakningens Vår-show
- Hockeycup
- Påskcupen i innebandy
- Svenska cupen i trampolin

12 Verksamhetsuppföljning

Verksamhetsområdets mål

Kultur och fritid i Österåkers kommun ska ge bästa bemötandet

Kultur och fritid i Österåkers kommun ska ge bästa möjliga verksamhetsutbud

Kultur och fritid i Österåkers kommun ska ha nöjda kunder

Enhetens mål

Vår målsättning är att 90 % av besökarna ska vara nöjda med sitt besök och bemötande på Österåkers Sportcentrum samt Söra Sim- och sporthall. Dialogen med föreningslivet ska utvecklas.

Aktiviteter

Aktiviteter	Färg	Analys
Besökarundersökningar kommer att genomföras. Driftsråd följs upp, startas och utvecklas.		Besöksenkät genomförd på Söra simhall. Väntar på resultat. Dialog med ÅSS och hockeyföreningen pågår.

Analys

Vinterperioden gav bra vintersportsutbud med skidspår och sjöisar för kommunens invånare och besökare. Första vintern med den nya uppvärmda fotbollsplanen vid Röllingby har fungerat bra och gett goda förutsättningar för kommunens fotbollsklubbar.

Dialogen med Åkersberga simsällskap har utvecklat under perioden.

Dialog med IFK Österåker Vikings hockey pågår och utvecklas.

Åtgärder, områden att utveckla

Starta upp och utveckla dialog med flera föreningar.

Genomföra besökarundersökning på Österåkers Sportcentrum.

12.1 Ekonomisk uppföljning

TOTALT	Budget	Periodbudget	Periodutfall	Prognos
Intäkter	33 847	11 282	11 176	33 847
Kostnader	-33 846	-11 282	-10 849	-33 846
Netto	1	0	327	1

Analys

Utfallet är som förväntat. Det positiva periodutfallet beror på att kostnader för inköp gällande drift av anläggningar kommer senare under året.

13 Måltidsenheten

13.1 Viktiga händelser

- Rydbos skolrestaurang blev årets bästa matglädjeskola, Arlas Guldkon

14 Verksamhetsuppföljning

Enhetens mål	Aktiviteter	Status	Analys
Förbättra samarbetet mellan köken	Tydligare information och kommunikation på arbetsplatsträffar	Pågående enligt plan	

Enhetens mål	Aktiviteter	Status	Analys
Ha en budget i balans	Översyn av samtliga kostnader	Pågående enligt plan	

Enhetens mål	Aktiviteter	Status	Analys
Ekologiskt mål	Öka inköp av ekologiska livsmedel	Pågående enligt plan	

Enhetens mål	Aktiviteter	Status	Analys
Vara lyhörda för våra kunders behov och önskningsar	Delta i matråd, kostråd och genom personlig kontakt med våra kunder och matgäster	Pågående enligt plan	
	Kompetensutveckling i service och bemötande för samtliga medarbetare	Pågående enligt plan	

Analys

Diskussion med samtliga medarbetare i köken om hur vi går vidare med att vara lyhörda för våra kunders behov och önskningsar. Det kom upp många intressanta frågeställningar som vi till hösten ska diskutera vidare.

Åkers friskola har börjat laga maten själva vilket leder till ca 44 000 mindre port/år, vilket minskar intäkterna på Hackstaskolans kök med ca 1,1 mkr på årsbasis.

Ekonomisk uppföljning

TOTALT	Budget	Periodbudget	Periodutfall	Prognos
Intäkter	35 776	11 925	13 259	35 776
Kostnader	-35 524	-11 841	-12 544	-35 524
Netto	252	84	715	252

Analys

Håller personalkostnaden trots att vi levererat för 1,3 mkr bättre än budget. Råvarukostnaden ökar i relation till ökade sålda portioner. Transporterna är den kostnad som vi har svårast att göra någonting åt. Budgeterat 725 tkr, verkligt utfall 999 tkr.

Produktionsförvaltningen
Cecilia Vikström

Tjänsteutlåtande

2012-05-04

PS Dnr 2012/18-710

1 (3)

Till Kommunfullmäktige

BUS-överenskommelse mellan kommunerna och landstinget i Stockholms län om samverkan kring barn i behov av särskilt stöd

KSL - Kommunförbundet Stockholms län, har den 29 mars 2012 beslutat att rekommendera kommunerna att teckna överenskommelse med landstinget om samverkan kring barn i behov av särskilt stöd.

Beslutsförslag

Produktionsstyrelsens beslut

Produktionsstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige besluta att:

1. Produktionsstyrelsen får i uppdrag att teckna BUS-överenskommelse med landstinget om samverkan kring barn i behov av särskilt stöd.

Redogörelse för ärendet

BUS-överenskommelsen omfattar barn under 18 år som är i behov av särskilt stöd från skola/förskola och/eller socialtjänsten samt från hälso- och sjukvården.

Stockholms län har sedan 2001 haft en gemensam BUS-policy för samverkan kring barn och ungdomar som behöver särskilt stöd från såväl kommunerna som landstinget. De flesta kommuner i länet har varit anslutna till policyn. I samband med den utvärdering som genomfördes då policyn upphörde att gälla i december 2008, framkom att det fanns ett önskemål från både kommunerna och landstinget om en ny överenskommelse.

Österåkers kommun har inte varit ansluten till BUS-policyn men har haft en egen samverkansöverenskommelse med landstinget.

KSL och Stockholms läns landsting har arbetat fram en ny BUS-överenskommelse som kommunerna nu har att ta ställning till.

BUS-överenskommelsen ska i första hand vara stöd till ledningen inom kommunerna och landstingets verksamheter och förvaltningar. Den tydliggör framförallt:

- Gemensamma utgångspunkter för samverkan
- Chefernas ansvar för en fungerande samverkan
- Strukturer för samverkan på lokal och regional nivå, mellan såväl politiker som tjänstemän

Verksamheter som ingår i BUS-överenskommelsen

Målgrupp	Kommunen	Landstinget
Gravida	Socialtjänst	Mödrhälsovård Barn- och ungdomspsykiatri
0-1 år	Socialtjänst	Mödrhälsovård Barnhälsovård Barnmedicin Habilitering Barn- och ungdomspsykiatri
1-5 år	Förskola Socialtjänst	Barnhälsovård Barnmedicin Habilitering Barn- och ungdomspsykiatri
6 – 17 år	Förskoleklass, Grundskola, Gymnasieskola, Grundsärskola, Gymnasiesärskola Socialtjänst	Barnmedicin Habilitering Barn- och ungdomspsykiatri

Kommunens åtagande

Ett övergripande syfte med överenskommelsen är att ett barns intressen aldrig ska åsidosättas på grund av att skilda huvudmän har olika verksamhets- och kostnadsansvar.

De olika huvudmännens ansvar regleras i stor utsträckning i lagar och förordningar. I de fall författningarna inte ger tydlig vägledning om ansvarsgränser ska frågan lösas genom samverkan och överenskommelser mellan huvudmännen och verksamheterna i samrådsgrupper på lokal och regional nivå.

Det skall beaktas att fristående huvudmän inte är bundna till en överenskommelse mellan kommunen och landstinget. Kommunen ska enligt överenskommelsen aktivt bjuda in de fristående skolorna att ingå i de överenskommelser och rutiner om samverkan som finns mellan kommuner och landsting.

Förvaltningens slutsatser

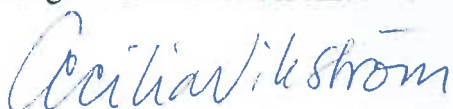
Även om samverkan både inom kommunen och mellan kommun och landsting kan fungera utan en formell överenskommelse, är det förvaltningens bedömning att en överenskommelse utgör en garanti för samverkan som annars kan vara beroende av enskilda tjänstemäns och politikers personliga engagemang och olika verksamheters förutsättningar.

Samverkan inom kommunen, med landstinget och med andra myndigheter kring barn i behov av särskilt stöd är ett gemensamt ansvar för de verksamheter som berör barn och unga. En överenskommelse behöver därför tecknas gemensamt av de berörda nämnderna.

Det är förvaltningens uppfattning att samverkan syftar till att förbättra och effektivisera rutiner och arbetsformer till nytta för de barn och ungdomar som omfattas av insatser från flera huvudmän. Detta innebär att några ytterligare kostnader inte ska uppkomma för kommunen till följd av sådan samverkan.

Tidigare beredning, källhänvisning och bilagor

Bilaga 1. BUS-överenskommelse

Cecilia Vikström
Produktionschef

För kännedom:
 Socialnämnd eller motsvarande
 Utbildningsnämnd eller motsvarande
 Förvaltningschef inom socialtjänsten
 Förvaltningschef inom utbildning

Kommunstyrelsen

BUS-överenskommelse mellan kommunerna och landstinget i Stockholms län om samverkan kring barn i behov av särskilt stöd

Rekommendation

Styrelsen beslutade vid sitt sammanträde den 29 mars 2012

att rekommendera kommunerna att teckna överenskommelse med landstinget om samverkan kring barn i behov av särskilt stöd.

Bakgrund

Uppdraget att ta fram en överenskommelse om samverkan kring barn i behov av särskilt stöd mellan länets kommuner och Stockholms läns landsting är beslutat av Presidiegruppen. Presidiegruppen består av presidierna från KSLs beredningar inom social välfärd och utbildning samt Hälso- och sjukvårdsnämnden.

KSL, kommunerna och Stockholms läns landsting har arbetat fram den gemensamma BUS-överenskommelsen. BUS-SAM, som är den länsövergripande chefstjänstemannagruppen för samverkan kring barn i behov av särskilt stöd har lett arbetet. BUS-SAM består av representanter både från kommunerna och landstinget. Utöver BUS-överenskommelsen pågår andra uppdrag för att underlätta samverkan mellan huvudmännen kring barn i behov av särskilt stöd, se KSLs hemsida: <http://www.ksl.se/svenska/vara-uppdrag/social-valfard/barn-och-ungdomar-som-behoover-sarskilt-stod.html>

Syfte och mål

BUS-överenskommelsen ska i huvudsak vara stöd till ledningen och cheferna inom kommunernas och landstingets förvaltningar och verksamheter. Den tydliggör framförallt:

- gemensamma utgångspunkter för samverkan
- chefernas ansvar för en fungerande samverkan
- strukturer för samverkan på lokal och regional nivå, mellan såväl politiker som tjänstemän
- uppföljning av samverkan på lokal och regional nivå

2012-03-29

Dnr: 2011/0101

Dialog och förankring

Arbetet med BUS-överenskommelsen har följts av Presidiegruppen och KSLs beredningar inom utbildning och social välfärd.

BUS-överenskommelsen har skickats på tjänstemannaremiss och därefter arbetats om utifrån remissvaren. Mottagare av remissen var förvaltningschefer inom vård, omsorg och utbildning samt landstingets verksamhetschefer inom barnmedicin, barn- och ungdomspsykiatri, mödra- och barnhälsovård och habilitering. Förslaget har även skickats till brukarorganisationerna.

KSL har dessutom arrangerat en remissdialog där 15 kommuner var representerade i diskussionerna om BUS-överenskommelsen.

Uppföljning

BUSSAM har i uppdrag att följa upp länets samverkan kring barn i behov av särskilt stöd. Presidiegruppen beslutar om vilka uppdrag som ska genomföras utifrån de behov som synliggörs i uppföljningarna. BUSSAM leder uppdragen som utförs i samverkan mellan KSLs kansli, hälso- och sjukvårdsförvaltningen samt kommunernas och landstingets verksamheter.

Exempel på områden som BUSSAM kan följa upp:

- lokala samverkansgrupper
- överenskommelser kring målgrupper
- rutiner för samordnade individuella planer
- aktiviteter för att förbättra samverkan mellan huvudmännen
- behov och brister i samverkan

Avvikelse rapportering

BUSSAM har sedan januari 2011 följt upp samverkan genom avvikelserapportering. Syftet är att få en överblick av volym och innehåll i de samverkansproblem som finns i länet. BUSSAM kan inte lösa enskilda problem men kan ge förslag på uppdrag att ta fram riktlinjer och överenskommelser som stöd för samverkan. Avvikelse rapporterna ska handla om samverkansproblem som inte går att lösa på lokal nivå och som är av principiell natur.

Mer information och blanketter finns på KSLs hemsida:

<http://www.ksl.se/svenska/vara-uppdrag/social-valfard/barn-och-ungdomar-som-behoover-sarskilt-stod/avvikelsehantering.html>

Implementering

Ledningen i kommunen och landstinget ansvarar för att besluta om hur implementering av BUS-överenskommelsen ska genomföras lokalt. Den regionala uppföljningen ska vara ett stöd till kommunernas och landstingets verksamheter och förvaltningar för att stimulera implementeringen av BUS-överenskommelsen.

2012-03-29

Dnr: 2011/0101

Ärendegång

Rekommendationen adresseras till kommunstyrelserna enligt den rutin som gäller vid beslut i KSLs styrelse. KSL överlåter till kommunen att fatta beslut enligt gällande delegationsordning. Kommunerna ombeds meddela sina ställningstaganden genom att sända in protokollsutdrag från kommunstyrelse eller behörig nämnd.

Svarsperiod

KSL önskar få kommunernas ställningstaganden senast 2012-09-01 med e-post till registrator@ksl.se

alternativt till adressen Kommunförbundet Stockholms Län, Box 38145, 100 64 STOCKHOLM.

Underskrift av originalavtal

KSLs kansli kommer att ombesörja hantering av originalavtal **efter det att protokollsutdrag inkommit** från respektive kommun enligt följande:

- KSLs kansli sänder originalavtal i två (2) exemplar till kommunen
- kommunen undertecknar samt sänder båda originalen i retur till KSL
- KSL skickar originalen vidare till landstinget
- Landstinget undertecknar båda, behåller ett original och skickar ett original åter till KSL
- KSL behåller en kopia och skickar därefter originalet till kommunen.

Frågor och information

För frågor med anledning av detta, välkommen att kontakta Karin Jacobsen, handläggare, tel 08-615 94 34, e-post karin.jacobsen@ksl.se

Med vänlig hälsning

KOMMUNFÖRBUNDET STOCKHOLMS LÄN

Erik Langby
ordförande

Lennart Dahlberg
direktör

Bilaga

BUS-överenskommelse, överenskommelse om samverkan kring barn i behov av särskilt stöd mellan kommunerna och landstinget i Stockholms län

BUS överenskommelse

*Överenskommelse om samverkan kring barn i behov av
särskilt stöd*

mellan

..... **kommun**

och

Stockholms läns landsting genom Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

Innehållsförteckning

Inledning	3
Underskrifter	4
1. Gemensam BUS-överenskommelse	5
Giltighetstid.....	6
Målgrupp	6
Ordförklaringar	6
2. Gemensamma utgångspunkter	7
Barnkonventionen.....	7
Helhetssyn och samarbete	7
Barnet och vårdnadshavaren ska ha inflytande.....	7
Tidiga insatser viktiga	7
Evidens- och kunskapsbaserade insatser.....	8
3. Strukturer och ansvar för samverkan	8
3.1 Samverkan på regional nivå.....	9
Regional politisk samverkan	9
Regional chefssamverkan.....	9
3.2 Samverkan på lokal nivå	10
Lokal politisk samverkan – Samrådsgrupper	10
Lokal chefssamverkan - BUS-grupper	10
3.3 Samarbete kring barnet	12
Särskild samverkan kring barnet	12
Rätt till delaktighet och information.....	14
3.4 Samverkan med fristående skolor.....	14
3.5 Anmälningsskyldighet och sekretess.....	15
3.6 Tillsynsansvar.....	15
4. Verksamheter som ingår i överenskommelsen	15
Landstingets verksamheter	16
Kommunens verksamheter	17
Gemensamma verksamheter	19
Bilaga 1: Lagstiftning.....	21
Bilaga 2: Andra överenskommelser och dokument	25

Inledning

Samverkan för barnets skull

Barn och unga i behov av särskilt stöd är inte någon enhetlig grupp. Det kan vara barn och unga som är asylsökande eller barn och unga som har funktionsnedsättning, kroniska sjukdomar eller psykisk ohälsa. Det kan också vara barn och unga med sviktande stöd från sina vårdnadshavare eller barn och unga vars familj har drabbats av en tillfällig kris som en skilsmässa eller en allvarlig sjukdom hos en förälder. För en del sammanfaller flera faktorer som var och en för sig kan innebära att barnets utveckling försenas eller hindras.

Enighet om att samverkan behövs

De allra flesta barn och unga i behov av särskilt stöd finns i förskola och skola och deras familjer har eller har haft kontakt med mödra – och barnavårdscentralen. En del av dem har dessutom träffat socialtjänsten, BUP, barnläkare, husläkare och habilitering. Många av barnen behöver särskilda stödinsatser från både landstingets verksamheter, från socialtjänsten, från förskolan och skolan för att kunna få möjlighet till god utveckling och för att få sin rätt till en likvärdig utbildning tillgodosedd.

Ett övergripande mål för samhället är att alla barn och unga ska växa upp under trygga och goda förhållanden. Föräldrarna har det grundläggande ansvaret. Men utöver det måste att alla berörda myndigheter och andra samhällsorgan ta ett gemensamt ansvar för att uppmärksamma barn och unga som kan behöva särskilt stöd. Ofta behövs samarbete för att kunna tillgodose barnens behov och det finns ett antal lagbestämmelser för att möjliggöra detta. Trots att det finns svårigheter och hinder för en väl fungerande samverkan finns det samtidigt en enighet om att samverkan behövs.

Överenskommelsen ger struktur för samverkan

BUS – överenskommelsen syftar till att tydliggöra ansvaret och att beskriva gemensamma utgångspunkter och samverkansstrukturer för att barn och ungdomar i behov av särskilt stöd ska få de insatser de behöver och har rätt till. Överenskommelsen riktar sig huvudsakligen till ledningen inom kommunernas och landstingets förvaltningar och verksamheter.

Det är inte möjligt att utarbeta ett dokument som konkret beskriver hur allt samarbete ska utformas. BUS-överenskommelsen ska därför tillsammans med andra riktlinjer och överenskommelser stödja det lokala gemensamma arbetet mellan kommunens och landstingets verksamheter. Utöver BUS-

1. Gemensam BUS-överenskommelse

Denna överenskommelse, i fortsättningen kallad BUS-överenskommelse, gäller samverkan kring barn i behov av särskilt stöd från både kommunerna och landstinget. Huvudmännen är överens om att:

- skapa förutsättningar för samordnade insatser till barn i behov av särskilt stöd
- samverka genom en lokal BUS-grupp där landstingets och kommunens verksamheter är representerade
- låta barnet och vårdnadshavaren vara delaktiga i planeringen och beakta deras synpunkter
- upprätta en samordnad individuell plan vid behov och tydliggöra uppföljningsansvaret
- aktivt bjuda in de fristående skolorna att ingå i de överenskommelser och rutiner om samverkan som finns mellan länets kommuner och landsting.

Utgår från lagar och föreskrifter

BUS- överenskommelsen utgår från lagar, författningar och föreskrifter. Lagstiftningen anger respektive huvudmans ansvar. En förteckning över relevanta lagar finns i bilaga 1. I de fall då lagar och föreskrifter inte ger tydlig vägledning om ansvarsgränser ska frågan lösas genom samverkan och överenskommelser mellan huvudmännen och verksamheterna.

Klargör skyldigheter

BUS-överenskommelsen uttrycker och klargör att huvudmännen och deras verksamheter har skyldighet att tillgodose att barn och ungdomar i behov av särskilt stöd får de insatser de behöver och har rätt till.

Beskriver strukturer för samverkan

BUS-överenskommelsen beskriver gemensamma övergripande utgångspunkter och samverkansstrukturer för att barn och ungdomar i behov av särskilt stöd ska få de insatser de behöver och har rätt till. BUS-överenskommelsen ska stödja samordningen av insatser och ligga till grund för de lokala samarbetsrutinerna. Det är inte möjligt att utarbeta ett dokument som konkret beskriver hur allt samarbete som gäller barn och unga ska utformas. Arbetet med att uppmärksamma ytterligare behov av att förbättra samverkan kring barn pågår och leder till att nya uppdrag genomförs inom BUS. Det gäller till exempel överenskommelser och riktlinjer på områden där samverkan är särskilt angeläget. En lista över kompletterande dokument finns i bilaga 2.

överenskommelsen pågår och tillkommer fortlöpande nya uppdrag inom området. Det innebär att BUS- arbetet hela tiden utvecklas.

Huvudmännen är skyldiga att samverka

Att tillgodose ett barns behov av särskilt stöd innebär utöver de personliga vinsterna för barnet även på sikt en samhällsekonomisk vinst. Stödet kan möjliggöra en god allmän utveckling och det kan också ge barnet möjlighet att slutföra sin utbildning med godkända betyg. Varje huvudman är här skyldig att följa lagstiftningen och att samverka så att inget barn blir utan det stöd som barnet har rätt till.

Underskrifter

Överenskommelsen har upprättats i två likalydande exemplar av vilka parterna har tagit var sitt.

Stockholm den

Stockholm den

Stockholms läns landsting
Hälso- och sjukvårdsnämnden

.....kommun

.....

.....

Riktat sig till ledningen

BUS-överenskommelsen ska huvudsakligen vara stöd till ledningen inom kommunernas och landstingets förvaltningar och verksamheter. Verksamhets- och förvaltningsledningen har ansvar för att gemensamt utforma riktlinjer och arbetsmodeller så att insatserna harmonierar med varandra i enlighet med denna och andra regionala överenskommelser.

Giltighetstid

BUS-överenskommelsen börjar gälla när parterna har undertecknat den. Den slutar gälla när överenskommelsen sägs upp eller omförhandlas. BUS-överenskommelsen ska omförhandlas om någon part begär det.

Målgrupp

BUS-överenskommelsen omfattar barn under 18 år som är i behov av särskilt stöd från skolan och/eller socialtjänsten samt från hälso- och sjukvården.

Ordförklaringar

I BUS-överenskommelsen har följande ord betydelsen:

Barn - barn och unga under 18 år.

Huvudman - en myndighet eller organisation som juridiskt och ekonomiskt ansvarar för viss verksamhet, enligt Socialstyrelsens termbank. *Landstinget* är huvudman för all landstingsfinansierad verksamhet, även verksamhet som bedrivs i privat regi.

Kommunen är huvudman för kommunens verksamheter (inklusive de skolor som bedrivs i kommunal regi). Fristående förskolor och skolor är egna huvudmän.

Samverkan - övergripande gemensamt handlande på organisatoriskt plan för ett visst syfte, enligt Socialstyrelsens termbank.

Samarbete - gemensamt bedrivet arbete som gäller en avgränsad uppgift, enligt Socialstyrelsens termbank.

2. Gemensamma utgångspunkter

Alla berörda huvudmän har ett gemensamt ansvar för att uppmärksamma barn i behov av särskilt stöd. Huvudmännen i BUS-överenskommelsen är överens om att allt arbete kring barnet ska utgå från följande perspektiv:

Barnkonventionen

- Varje barn ska respekteras och tillförsäkras de rättigheter som anges i Barnkonventionen utan åtskillnad av något slag (artikel 2).
- Barnets bästa ska vara vägledande vid alla beslut som rör barn (artikel 3 och 5).
- Barnet har rätt att uttrycka sin åsikt och att få den respekterad (artikel 12).

Helhetssyn och samarbete

Alla barn har rätt att få sina behov av insatser från skolan, kommunen och landstinget allsidigt utredda och tillgodosedda.

- Barnets behov ska ses i ett sammanhang där fysisk och psykisk hälsa, relationer, skolsituation, hemsituation samt fritid ömsesidigt påverkar varandra. Insatserna ska utformas utifrån en helhetsbedömning av dessa områden.
- Ett barns intressen ska aldrig åsidosättas på grund av att skilda huvudmän har olika verksamhets- och kostnadsansvar.

Barnet och vårdnadshavaren ska ha inflytande

Barnet och vårdnadshavaren ska alltid vara delaktiga i och ha inflytande över de beslut som rör barnet. Det innebär att:

- barnet och vårdnadshavaren samtycker och är delaktiga i besluten
- barnet och vårdnadshavarens erfarenheter, kunskaper och önskemål tas tillvara i valet av vård och insatser.

Tidiga insatser viktiga

Tidiga insatser kan ha avgörande betydelse för ett barns utveckling. Kommunen och landstinget har ansvar, var för sig och gemensamt att tidigt uppmärksamma barn i behov av särskilt stöd. Chefer och ledning ansvarar för att medarbetarna som kommer i kontakt med barn ska veta var det finns information och rådgivning och till vilka verksamheter de kan hänvisa vidare. Respektive huvudman ansvarar för att besluta om och genomföra insatser inom den egna verksamheten.

Evidens- och kunskapsbaserade insatser

Insatserna ska ges enligt evidens- och kunskapsbaserad praktik. Verksamheterna ska arbeta för att den professionella erfarenheten och yrkeskunskapen tas till vara och utvecklas. En framgångsfaktor för samarbete är gemensam kompetensutveckling. Även brukar- och intresseföreningarnas kunskaper och erfarenheter är viktiga för verksamheternas utveckling.

3. *Strukturer och ansvar för samverkan*

Enligt Socialstyrelsens föreskrifter Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:9) ska verksamheter inom hälso- och sjukvården, socialtjänsten och verksamheter som bedrivs enligt LSS ha rutiner som tydliggör ansvaret för samarbete, hur samverkan ska bedrivas samt ansvaret för medarbetarnas medverkan i kvalitetsarbetet. Skollagen (2010:800) kapitel 4 innehåller bestämmelser om systematiskt kvalitetsarbete, inflytande och samråd inom skolan.

En fungerande samverkan bygger på en tydlig ansvarsfördelning mellan huvudmännen, god kunskap om varandras uppdrag, en jämlik relation och tydliga rutiner. Det behövs mötesplatser där socialtjänst, landstingets verksamheter, skola och andra aktörer tillsammans kan diskutera och besluta om de aktuella målgrupperna och deras behov. Sådana platser behöver finnas på olika nivåer och med olika yrkesgrupper. Det är viktigt att dessa mötesplatser och strukturer för samverkan inkluderar aktörer i såväl offentlig som privat regi.

Samverkan på olika nivåer i länet

I BUS-överenskommelsen beskrivs samverkan utifrån tre nivåer; länsövergripande regional samverkan, lokal chefssamverkan på kommunnivå samt samverkan kring barnet.

Tabell 1 . Samverkan på olika nivåer i länet

	Politiker	Tjänstemän
Länsövergripande regional samverkan	<i>Presidiegruppen</i> Presidierna från Hälso- och sjukvårdsnämnden och KSLs beredningar	<i>BUSSAM</i> Chefer från KSL, kommunerna, landstingets verksamheter samt Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Lokal samverkan mellan ledning i varje kommun och landstingets verksamheter	<i>Samrådsgrupper</i> Politiker från kommunen och landstinget	<i>Lokala BUS grupper</i> Chefer från kommunens förvaltningar och landstingets verksamheter
Samverkan kring barnet på individnivå		<i>Personal från socialtjänst, skola och landstingets verksamheter</i> T ex elevstödsteam, vårdplaneringskonferenser

3.1 Samverkan på regional nivå

Regional politisk samverkan

Presidiegruppen är samverkan mellan Hälso- och sjukvårdsnämnden, HSN och Kommunförbundet Stockholms län, KSLs sociala välfärdsberedning. KSLs utbildningsberedning deltar vid de frågor där de berörs. Presidiegruppens uppdrag är bland annat att ta initiativ till att förbättra samverkan. De ska även identifiera gemensamma utvecklingsområden och skapa gemensamma målbilder.

Regional chefssamverkan

BUSSAM är en länsövergripande chefstjänstemannagrupp med representanter från KSL och Hälso- och sjukvårdsförvaltningen samt från kommunernas förvaltningar och landstingets verksamheter. De ska gemensamt leda, initiera, utveckla och följa upp samverkan kring barn i behov av särskilt stöd.

BUSSAM:s uppdrag

Behov av att förtydliga och utveckla samverkan och ansvar mellan huvudmännen uppstår kontinuerligt och på olika sätt. BUSSAM har i uppdrag att följa upp länets samverkan kring barn i behov av särskilt stöd, till exempel genom verksamhetsuppföljningar och omvärldsbevakning.

BUSSAM analyserar behoven och bristerna och Presidegruppen fattar beslut om att ett uppdrag ska påbörjas. KSL och Hälso- och sjukvårdsförvaltningen arbetar därefter med uppdragen i nära samarbete med kommunernas och landstingets verksamheter. Metoderna är bland annat att arbeta fram länsövergripande överenskommelser, bjuda in till länsdialoger och genomföra uppföljningar med syfte att stödja och utveckla den lokala samverkan.

Exempel på områden som BUSSAM kan följa upp:

- lokala samverkansgrupper
- överenskommelser kring målgrupper
- rutiner för samordnade individuella planer
- aktiviteter för att förbättra samverkan mellan huvudmännen, till exempel gemensam kompetensutveckling
- behov och brister i samverkan.

3.2 Samverkan på lokal nivå

Det är en stor utmaning att hitta former för välfungerande samverkan som förhindrar att barn hamnar mellan olika ansvarsområden. Huvudmännens förvaltningar och verksamheter ska gemensamt bygga upp en struktur för samverkan kring barn i behov av särskilt stöd.

Lokal politisk samverkan – Samrådsgrupper

De politiska samrådsgrupper som finns i länet är mötesplats för politiker från stadsdelarna, kommunerna och landstinget. De avtal som finns mellan respektive stadsdel/ kommun och landstinget reglerar utgångspunkter, syfte och samverkansformer för samrådsgrupperna. Vid de regelbundna återkommande sammanträdena lyfter parterna frågor kring samverkan och informerar varandra om eventuella organisations- eller verksamhetsförändringar.

För att intentionerna i BUS-överenskommelsen ska förverkligas bör samrådsgrupperna följa upp den lokala BUS-samverkan och hur BUS-överenskommelsen efterlevs.

Lokal chefssamverkan - BUS-grupper

Den lokala BUS-gruppen i varje kommun och stadsdel, ska bemannas med chefer från huvudmännens förvaltningar och verksamheter. Respektive chef i den lokala BUS-gruppen ansvarar för att förmedla och förankra informationen från BUS-gruppen i den egna verksamheten och förvaltningen.

Följande verksamheter ska vara representerade i chefsgruppen för lokal samverkan: socialtjänsten och/eller stadsdelsförvaltningen, utbildningsförvaltningen och/eller förskolan och skolan, barn- och ungdomspsykiatri, BUP, habilitering och barn- och ungdomsmedicinska mottagningen, BUMM. Exempel på andra som kan medverka är elevhälsa, husläkarmottagning, mödra- och barnhälsovård, tandhälsovård, kultur och fritidsförvaltning, polis och brukar- och intresseorganisationer. Kommunernas organisationer ser olika ut, Stockholms stad har till exempel även samverkan centralt mellan socialförvaltningen, utbildningsförvaltningen och representanter från stadsdelsförvaltningarna.

Mandat

Det finns skillnader i beslutsmandat beroende på landstingets och kommunernas olika organisation. De som ingår i den lokala BUS-gruppen måste ha motsvarande och tillräckligt starka mandat för de frågor som gruppen kan fatta beslut om. I de frågor där beslutsmandat inte finns i gruppen ska det finnas kännedom om vilken annan nivå eller instans som kan hantera frågan. Även den allt större andelen privata aktörer ställer nya krav på samverkan.

Exempel på framgångsfaktorer för effektiva samrådsmöten är att utse någon av BUS-gruppens verksamheter som sammankallande. En annan viktig faktor är att verka för att alla har kunskap om varandras uppdrag, verksamheter och mandat. För att deltagandet ska upplevas som meningsfullt kan mötena ha olika teman då berörda verksamheter bjuds in.

Ansvar

Den lokala BUS-gruppen arbetar på en övergripande nivå för att säkerställa att barns behov av insatser från huvudmännen tillgodoses. De har särskilt ansvar för att:

- det finns en tydlig struktur, beslutsordning och uppföljning som främjar samverkan kring barnet
- ta fram lokala överenskommelser och rutiner för samverkan kring särskilda målgrupper och se till att de är väl kända i verksamheterna
- det finns rutiner för hur brister i samverkan uppmärksammas och åtgärdas
- berörda verksamheter tar ett gemensamt ansvar för att samordna insatserna och involvera de verksamheter som behövs i planeringen kring barnet
- medarbetare får de förutsättningar som krävs för att kunna samarbeta, såsom tid, mandat och kompetensutveckling

- alla medarbetare som arbetar i en verksamhet som berör barn och ungdom har stöd och rutiner för att anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får veta om något som kan innebära att socialtjänsten behöver ingripa för att skydda ett barn.

Lokala överenskommelser och rutiner

För att främja samverkan ska lokala överenskommelser och rutiner mellan socialtjänsten/stadsdelsförvaltningen/förskolan/skolan och landstingets verksamheter utvecklas för såväl det övergripande BUS-arbetet som det individuella. Beslut om att ta fram lokala överenskommelser och rutiner sker i den lokala BUS-gruppen. Exempel på särskilda målgrupper: barn med hög oanmäld frånvaro i skolan, barn som är placerade på HVB/familjehem, gravida familjer med missbruk, barn till föräldrar med missbruk, barn till föräldrar med psykisk sjukdom.

Lokala överenskommelser och rutiner kan innehålla:

- gemensamma mål för arbetet
- rutiner för samverkan kring särskilda målgrupper
- rutiner för avvikelserapportering
- rutiner för hur hinder för samverkan ska identifieras och undandröjas
- gemensamma kvalitetsindikatorer
- rutiner för uppföljning av överenskommelserna

BUS-gruppen ansvarar för att implementera och följa upp de lokala överenskommelserna och rutinerna i respektive verksamhet och förvaltning.

3.3 Samarbete kring barnet

Särskild samverkan kring barnet

Barnets behov ska kartläggas utifrån ett helhetsperspektiv. Då barnet behöver stöd ska, vid behov, övriga aktörer identifieras och involveras för att samordna insatserna för barnet och vårdnadshavaren. Såväl hälso- och sjukvårdslagen, HSL, Socialtjänstlagen, SoL som Skollagen innehåller bestämmelser om dokumentation.

Samordnade individuella planer

En samordnad individuell plan är, enligt Socialstyrelsens termbank, en vård- och omsorgsplan som beskriver insatser och åtgärder som den enskilde behöver från både hälso- och sjukvård och socialtjänst.

Individuell plan enligt HSL och SoL

I SoL och HSL finns bestämmelser om att kommunen och landstinget, vid behov tillsammans ska upprätta en individuell plan. Behovet av en individuell plan uppmärksammas av kommunens eller landstingets verksamheter och den andre huvudmannen är då skyldig att delta i upprättandet av planen. Barnet och dess närståendes kan också ta initiativ till en plan och deras uppfattning om behovet ska ha stor betydelse.

Arbetet med den individuella planen ska påbörjas utan dröjsmål. I inledningen av arbetet ska de aktörer som behövs i samverkan kring barnet identifieras. Förskolan och skolan ska därför involveras tidigt.

Planen ska upprättas tillsammans med barnet och vårdnadshavaren. Barnet eller vårdnadshavaren måste samtycka till att en individuell plan upprättas. Personalen ska därför stödja och motivera barnet och vårdnadshavaren för att få till stånd en individuell plan då det anses nödvändigt.

Samordning av insatser för habilitering och rehabilitering

En särskild person ska utses som ansvarig för samordningen av insatserna då barnet har ett långvarigt behov av habiliterings och rehabiliteringsinsatser från både hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Landstinget och kommunerna har enats om en överenskommelse om riktlinjer och rutiner för samordning av insatser avseende habilitering och rehabilitering, se bilaga 2.

Individuell plan enligt LSS

Den som har en insats enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS ska erbjudas en individuell plan enligt 10 §. Planen ska innehålla beslutade och planerade insatser och ska upprättas i samråd med barnet eller vårdnadshavaren. De kan själva begära att en plan ska upprättas. Kommunen ska arbeta för att insatserna i planen samordnas. Kommunen och landstinget ska underrätta varandra om upprättade planer.

Åtgärdsprogram

Enligt Skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas.

Generellt gäller i skolan att rektorn skyndsamt ska utreda behovet av särskilt stöd om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och om eleven uppvisar andra svårigheter i

sin skolsituation. Samråd ska i utredningsförfarandet ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser och det ska finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator och specialpedagogisk kompetens. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och elevernas utveckling mot målen ska stödjas.

Rätt till delaktighet och information

Barnet eller vårdnadshavaren ska, i princip, alltid ge sitt samtycke till att verksamheterna samarbetar. Personalen ska underlätta barnets och vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet och självbestämmande. Personalen har en viktig roll att informera och vid behov ge vägledning om möjliga alternativ. Flera lagar och föreskrifter stärker barnperspektivet och lyfter fram barnets rättigheter, se bilaga 1.

Bestämmelser i HSL och i patientsäkerhetslagen ger hälso- och sjukvården skyldighet att särskilt beakta barnets behov av information, råd och stöd när en förälder har en psykisk sjukdom eller funktionsnedsättning, är allvarligt somatiskt sjuk eller missbrukar.

Enligt SoL har barn och unga rätt att få relevant information under ett ärendes gång och att deras inställning så långt det är möjligt ska klarläggas. Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS innehåller bestämmelser om barnets rätt att få information och att barnets inställning ska klarläggas så långt möjligt.

Enligt Skollagen ska barn och elever ges inflytande över utbildningen och eleven och vårdnadshavare ska fortlöpande informeras om elevens utveckling. Eleven och vårdnadshavaren ska även få möjlighet att delta då ett åtgärdsprogram utarbetas.

3.4 Samverkan med fristående skolor

Alla elever, oavsett om de går i kommunala eller fristående skolor, har rätt till stöd på samma villkor då alla skolor omfattas av samma lagstiftning. De fristående skolorna är egna huvudmän och omfattas inte automatiskt av kommunens överenskommelser och rutiner. Det är Skolinspektionen som godkänner ansökan om att få starta en fristående skola utifrån vissa bestämmelser och skolan får bidrag från elevernas hemkommuner. Stockholms län har en hög andel elever som går i fristående skola; år 2010 var det 20 procent av länets grundskoleelever och 40 procent av länets gymnasieelever.

För att underlätta samverkan har KSL en kontinuerlig dialog med länets fristående skolor genom en referensgrupp med representanter för de fristående skolhuvudmännen. Även kommunerna och landstinget måste aktivt bjuda in de fristående skolorna att ingå i de överenskommelser och rutiner om samverkan som finns mellan kommunerna och landstinget.

3.5 Anmälningsskyldighet och sekretess

Möjligheterna för samverkan mellan kommun, landsting och andra samhällsaktörer kring individer bygger, i princip alltid, på den enskildes eller vårdnadshavarnas samtycke enligt lagstiftning om sekretess, se bilaga 1.

Socialtjänsten behöver på olika sätt få kännedom om barn som far illa eller riskerar att fara illa för att kunna fullgöra sin uppgift att ingripa till ett barns skydd. Socialtjänsten och hälso- och sjukvården har en strängare sekretess än förskolan och skolan. Vid anmälan från förskolan, skolan eller hälso- och sjukvården till socialtjänsten bryts sekretessen av anmälningsskyldigheten. Likaså har socialtjänsten rätt att få ta del av information av dem som är anmälningsskyldiga, enligt samma sekretessbrytande regel.

För ett fungerande samarbete är det viktigt att frågor om sekretess tydliggörs och verksamheterna ska verka för att sekretesslagen inte ska bli ett hinder för samverkan. Vårdnadshavarens samtycke krävs för att sekretessen ska kunna brytas, förutom i de fall som anges ovan.

3.6 Tillsynsansvar

Socialstyrelsen har tillsynsansvar för socialtjänsten, hälso- och sjukvården och den del av elevhälsan som är styrd av HSL. Skolinspektionen har tillsynsansvar för skolan och kommunen har tillsynsansvar för fristående förskola och fristående pedagogisk omsorg.

4. Verksamheter som ingår i överenskommelsen

Verksamheterna nedan möter dagligen barn och omfattas därför av BUS-överenskommelsen. De har en skyldighet att initiera samverkan då barnet är i behov av insatser från annan huvudman. Dessa verksamheter ska ingå i någon form av strukturerad samverkan på lokal nivå, se avsnitt 3.

Åldern i målgrupperna för kommunernas och landstingets verksamheter varierar vilket ställer ytterligare krav på samverkan. Kontinuiteten i insatserna och uppföljningen ska särskilt beaktas vid övergången mellan olika verksamheter.

Tabell 2. Verksamheter som ingår i BUS-överenskommelsen

Målgrupp	Landstinget	Kommunen
Gravida	Mödrahälsovård Barn- och ungdomspsykiatri	Socialtjänst
0-1 år	Mödrahälsovård Barnhälsovård Barnmedicin Habilitering Barn- och ungdomspsykiatri	Socialtjänst
1-5 år	Barnhälsovård Barnmedicin Habilitering Barn- och ungdomspsykiatri	Förskola Socialtjänst
6-17 år	Barnmedicin Habilitering Barn- och ungdomspsykiatri	Obligatorisk och frivillig skola Socialtjänst

Landstingets verksamheter

Mödrahälsovård

Mödrahälsovården är en frivillig verksamhet som erbjuds alla gravida kvinnor. Verksamhetens mål är att främja hälsa hos mor och barn under graviditet och förlossning och att genom psykosocialt stöd ge goda förutsättningar för ett ansvarstagande föräldraskap.

Barnhälsovård

Barnhälsovården erbjuds alla barn 0 – 6 år. BVC:s övergripande mål är att främja barnens hälsa, trygghet och utveckling genom att upptäcka och förebygga fysisk och psykisk ohälsa hos barn. Barnet följs genom regelbundna hälsokontroller och utvecklingsbedömningar. Föräldrautbildning erbjuds alla och föräldrastödet är både generellt eller riktat.

Barn- och ungdomspsykiatri, BUP

Barn- och ungdomspsykiatrins insatser riktar sig till barn och ungdomar i åldrarna 0 – 17 år med psykisk sjukdom och störning som utgör hinder för personlig växt och mognad, och till deras familjer. Barnets behov ska vara av sådan omfattning och intensitet att den kräver specialistresurser och att hjälpinsatser vid mödra- och barnhälsovård, husläkare, barnomsorg, skola, socialtjänst, ungdomsmottagning och barnläkare i öppenvård inte är tillräckliga.

Barnmedicin

Barnmedicinska mottagningar i öppen -vård kallas för barn- och ungdomsmedicinska mottagningar. Målgruppen är barn och ungdomar i åldrarna 0 -17 år med kroniska sjukdomar eller funktionshinder samt tillfälligt sjuka barn som är yngre än 6 månader. Barnen behöver barnmedicinsk kompetens men inte sjukhusets övriga resurser. På sjukhusens barnkliniker finns specialistmottagningar som utreder och behandlar barn och ungdomar med olika sjukdomar. Exempel på mottagningar är diabetes-neurolog-, reumatolog- och kardiologmottagning.

Habilitering

Habiliteringen för barn tar emot barn upp till 15 år och habiliteringen för unga och vuxna tar emot ungdomar från 16 år med omfattande och livslånga funktionsnedsättningar. Det kan exempelvis vara barn och ungdomar med utvecklingsstörning, autismspektrumstörning, rörelsehinder eller flerfunktionsnedsättningar. I habiliteringens uppdrag ingår att informera och utbilda om funktionsnedsättningen. Habiliteringscentren ger även stöd och konsultation till anhöriga och personal i förskola och skola. Habiliteringsinsatserna kan vara råd, stöd och behandling samt förskrivning och utprovning av hjälpmedel. De syftar till att förebygga och minska de svårigheter som funktionsnedsättningen kan medföra i det dagliga livet för barnet.

Kommunens verksamheter

Socialtjänsten

Socialtjänsten ansvarar för stöd och insatser för barn och unga enligt lagarna SoL, LSS samt tvångslagen LVU, Lagen om vård av unga. Insatserna behöver oftast samordnas med hälso- och sjukvården eftersom barnet inte kan tillgodogöra sig socialtjänstens insatser om han eller hon inte samtidigt får psykiatriska, medicinska, vårdande insatser och rehabiliterings eller habiliteringsinsatser. Kommunernas organisation av socialtjänsten varierar vilket gör att ansvaret kan ligga på olika verksamhetsområden i kommunen.

Socialtjänsten är skyldig att göra en utredning enligt 11 kapitlet 1§ SoL när en enskild ansöker om en insats. Vid en anmälan enligt 14 kapitlet 1§ SoL, bedömer socialtjänsten först om en utredning ska inledas. Den grundläggande principen i SoL är frivillighet. SoL ger inte kommunerna någon rätt att använda tvång. Tvång regleras i LVU.

Insatser enligt SoL och LSS

Socialtjänstens utredningar innebär att ur ett helhetsperspektiv kartlägga barnets resurser och behov samt vårdnadshavarens möjligheter att tillgodose dessa. Utredningen ligger till grund för beslut om eventuella insatser. Insatser inom socialtjänsten för barnet ska göras i samförstånd med barnet och hans eller hennes vårdnadshavare enligt bestämmelserna i socialtjänstlagen. Insatser som kan erbjudas barnet och dess familj anpassas efter barnets behov och ser ut på många olika sätt. En insats grundar sig på ett beslut enligt SoL och prövas mot behovet. Det innebär att en ansökan om en specifik insats kan avslås om behovet bedöms kunna tillgodoses på annat sätt.

Öppenvårdsinsatser är psykosocialt förändringsarbete riktat till barnet och dess familj. Dygnsvård kan bestå av placering i familjehem eller hem för vård och boende.

LSS är en rättighetslag som syftar till att den som har en funktionsnedsättning ska kunna leva sitt liv på samma villkor som alla andra. En insats enligt LSS förutsätter att den enskilde själv ansöker om den. För att bli beviljad en insats enligt LSS måste barnet tillhöra den personkrets som definieras i lagen och ha behov av insatsen.

Förebyggande insatser

Kommunerna ansvarar för ett förebyggande socialt arbete riktat direkt till barn, ungdomar och föräldrar. De erbjuder i varierande omfattning även service i form av råd och stöd som föräldrar kan ansöka om utan att en utredning behöver inledas.

Insatser enligt LVU

Grunden för vård enligt LVU kan vara att den unge själv lever ett destruktivt liv med exempelvis missbruk eller kriminalitet, 3§ upp till 21 år eller att föräldrarna inte kan ge det stöd som den unge behöver för att få en bra uppväxt, 2§ upp till 18 år. Förvaltningsrätten fattar beslut om omhändertagandet efter utredning och begäran från socialnämnden. Vård enligt LVU ska inledas utanför hemmet och innebär att socialnämnden tillfälligt övertar ansvaret för vården av barnet från vårdnadshavarna. Vård enligt

LVU kan överklagas och nämnden ska kontinuerligt överväga om den fortfarande behövs. Strävan ska alltid vara att vården ska vara frivillig.

Frivilliga och obligatoriska skolformer

Förskola

Förskolan ska lägga grunden för ett livslångt lärande och stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Förskolan ska vara ett stöd för familjerna i deras ansvar för barnens fostran, utveckling och växande. Förskolans uppgift innebär att i samarbete med föräldrarna verka för att varje barn får möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar. Enligt förskolans riktlinjer ska personalen uppmärksamma och hjälpa de barn som av olika skäl behöver stöd i sin utveckling.

Grundskola/gymnasieskola/ grundsärskola/gymnasiesärskola

Skolans huvuduppdrag är kunskaps- och värdegrundsuppdraget och elevens rätt till utbildning gäller under hela skoltiden, även under behandlingssituationer eller i samhällets vård. I utbildningen ska hänsyn tas till elevernas olika behov. Skolan ska fortlöpande informera eleven och vårdnadshavaren om elevens utveckling. Rektorn har ansvar för att genomföra utbildningen enligt fastställda mål och tillgodose elevernas särskilda behov för att nå kunskapsmålen. Till rektorns hjälp finns elevhälsan. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevhälsoarbetet i skolan ska skapa en miljö som främjar lärande utifrån varje elevs enskilda behov. Elevhälsans personal ska samverka med övrig skolpersonal kring miljön och andra frågor som skolan har att hantera. Samverkan ska, vid behov även ske med hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

Enligt skollagen kan elever som bedöms inte kunna nå upp till grundskolans kunskapskrav, för att de har en utvecklingsstörning eller hjärnskada, tas emot i särskolan. Vårdnadshavaren ansöker om en plats i särskolan. Beslutet ska föregås av en utredning som omfattar en pedagogisk, psykologisk, medicinsk och social bedömning.

Gemensamma verksamheter

Ungdomsmottagning

Ungdomar mellan 12 och 23 år kan vända sig till ungdomsmottagningen som drivs av kommunen och landstinget gemensamt. Besöken är kostnadsfria och personalen har tystnadsplikt. Till mottagningen kan ungdomar vända sig om de behöver råd, stöd eller någon att prata med. Det kan testa

sig för någon sexuellt överförbar sjukdom eller prata om sin sexualitet, preventivmedel eller relationer.

MiniMaria

MiniMaria finns i nästan alla länets kommuner och är samverkan mellan kommunen, Beroendecentrum Stockholm och Maria Ungdom. Det är en lokal öppenvårdsmottagning för ungdomar med riskbruk eller missbruk av alkohol och droger. Mottagningen vänder sig till ungdomar upp till 20 år och deras familjer och erbjuder rådgivning, missbruksbedömning samt olika typer av stöd och program.

Bilaga 1: Lagstiftning

Samverkan på systemnivå

Enligt Förvaltningslagen § 6 ska varje myndighet lämna andra myndigheter hjälp inom ramen för den egna verksamheten. Enligt Socialstyrelsens föreskrifter SOSFS 2011:9 Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete ska verksamheterna ha rutiner som tydliggör ansvaret för samarbete, hur samverkan ska bedrivas samt ansvaret för medarbetarnas kompetens och kompetensutveckling. De har en särskild skyldighet att samverka i frågor som rör barn som far illa, eller riskerar att fara illa, vilket regleras i lagstiftningen för förskola, skola (29 kap 13 § Skolagen (2010:800), socialtjänst (5 kapitlet 1 a § SoL 2001:453) och hälso- och sjukvård (2f, 2g § HSL 1982:763 och 6 kapitlet 5 § PSL 2010:659).

Samarbete på individnivå

HSL, SoL, LSS, LPT och LVU innehåller krav på individuella planer för att tydliggöra huvudmännens gemensamma ansvar för personer med behov från både hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Lagparagraferna i HSL 2f§ och SoL 2 kapitlet 7§ lyder: "När den enskilde har behov av insatser från både socialtjänsten och från hälso- och sjukvården ska kommunen tillsammans med landstinget upprätta en individuell plan." Bestämmelserna om individuell plan är inte avgränsad i åldersgrupper eller begränsad till personer med omfattande behov, utan gäller alla människor, både vuxna och barn med behov av vård och insatser från både socialtjänst och hälso- och sjukvård. För mer information läs bland annat "Gemensamma överenskommelser om samarbete och gemensam individuell planering mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten", cirkulär 09:66 SKL.

Exempel på Socialstyrelsens författningssamling (SOSFS) som innehåller krav på individuell plan:

- SOSFS 2005:27 Samverkan vid in och utskrivning av patienter i slutenvård
- SOSFS 2007:10 Samordning av insatser för habilitering och rehabilitering
- SOSFS 2008:18 Psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård
- SOSFS 2008:20 Ändringar i föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2007:10) om samordning av insatser för habilitering och rehabilitering
- SOSFS 2009:6 Bedömningen om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård.

Enligt Skollagen 29 kapitlet 13 § ska huvudmannen för verksamhet som avses i lagen och den som är anställd i sådan verksamhet, på socialnämndens initiativ i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs.

Informationsskyldighet

Bestämmelser i hälso- och sjukvårdslagen och patientsäkerhetslagen ger skyldigheter att särskilt beakta barnets behov av information, råd och stöd. I socialtjänstlagen står att när en åtgärd rör ett barn skall barnet få relevant information och hans eller hennes inställning ska, så långt det är möjligt, klarläggas. Skollagen innehåller bestämmelser om att barn och

elever ska ges inflytande över utbildningen och att eleven och vårdnadshavare fortlöpande ska informeras om elevens utveckling.

Hälso- och sjukvårdslagen, HSL (1982:763)

HSL reglerar åtgärder för att medicinskt förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador. Enligt 2 § i HSL är målet för hälso- och sjukvården en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård ska ges företräde till vården. Vården ska så långt det är möjligt utformas och genomföras i samråd med patienten. Hälso- och sjukvårdslagen är en ramlag, inte en rättighetslag. Det innebär bland annat att det inte går att överklaga om man till exempel inte får den läkare eller den utredning/behandling man vill ha.

Socialtjänstlagen, SoL (2001:453)

Socialnämnden ska enligt 5 kapitlet 1 § SoL verka för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden och i nära samarbete med hemmen främja en allsidig personlighetsutveckling och en gynnsam fysisk och social utveckling hos barn och unga. Där står även att socialnämnden, i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa, ska samverka med andra samhällsorgan, organisationer och andra som berörs.

Vidare står i 5 kapitlet 7 § att socialnämnden ska verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra. Här avses också barn och ungdomar med funktionsnedsättning. I 3 kapitlet 5 § står att insatserna ska utformas och genomföras tillsammans med honom eller henne och vid behov i samverkan med andra samhällsorgan och med organisationer och föreningar.

Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS (1993:387)

LSS är en rättighetslag som ska garantera personer med omfattande och varaktiga funktionsnedsättningar goda levnadsvillkor och att de får och kan påverka den hjälp och service de behöver i det dagliga livet. Socialtjänsten ska fortlöpande följa upp vilka som omfattas av LSS och vilka deras behov av stöd och service är. Enligt 6 § ska verksamheterna vara av god kvalitet och bedrivs i samarbete med andra berörda samhällsorgan och myndigheter. Enligt 10 § ska kommunen erbjuda den enskilde en individuell plan i samband med beviljande av LSS-insatser och enligt 15 § ska kommunen samverka med organisationer som företräder människor med funktionsnedsättningar.

Skollagen (2010:800)

Skolans ansvar regleras i skollagen. Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

I skollagen 3 kapitlet 8,9 § står att om det på något sätt framkommer att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Vidare står att ett åtgärdsprogram

ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas.

Elevhälsan är en del av skolan och omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och ha en hälsofrämjande inriktning i ambition att motverka ohälsa, enligt 2 kapitlet 25 § skollagen

Föräldrabalken (1949:381)

Vårdnadshavares ansvar regleras bland annat i föräldrabalken, 1 §: "Barn har rätt till omvårdnad, trygghet och en god fostran". Vidare står att den som har vårdnaden om ett barn har ansvar för barnets personliga förhållanden och skall se till att barnets behov blir tillgodosedda, 6 kapitlet § 2. Huvudmännen ansvarar för att ha kontakt med och ge vårdnadshavare information om barnets behov och utveckling

Lagen om psykiatrisk tvångsvård, LPT (1991:1128)

LPT innehåller de centrala bestämmelserna om psykiatrisk tvångsvård i Sverige. En huvudregel i svensk sjukvård är att ingen ska vårdas mot sin vilja eller behandlas utan samtycke. I vissa fall kan dock undantag göras från detta. Kriterier för tvångsvård enligt LPT är allvarlig psykisk störning, oundgängligt behov av psykiatrisk dygnetruntvård samt att patienten motsätter sig vård. Tvångsåtgärder inom vården regleras bland annat av LPT och LVU .

Lagen om vård av unga, LVU (1990:52)

Den som är under 18 år ska beredas vård enligt LVU om det kan antas att behövlig vård inte kan ges den unge med samtycke av vårdnadshavaren och, när den unge har fyllt 15 år, av honom eller henne själv. Vård kan beslutas om det på grund av fysisk eller psykisk misshandel, otillbörligt utnyttjande, brister i omsorgen eller något annat förhållande i hemmet finns en påtaglig risk för att den unges hälsa eller utveckling skadas. Vård ska också beslutas om den unge utsätter sin hälsa eller utveckling för en påtaglig risk att skadas genom missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende.

Lag om verkställighet av sluten ungdomsvård, LSU (1998:603, 1998:641)

Sluten ungdomsvård är en påföljd för brott för unga lagöverträdare som alternativ till fängelse. Denna form av påföljd har funnits från och med 1 januari 1999 och regleras i Lag om verkställighet av sluten ungdomsvård. Straffet verkställs på ett särskilt ungdomshem som drivs av Statens institutionsstyrelse (SIS). Straffet är tidsbestämt och kan vara mellan 14 dagar och upp till 4 år. Till skillnad från fängelsedömda kan inte den som blivit dömd till sluten ungdomsvård bli frigiven efter att två tredjedelar av strafftiden avljänats.

Patientsäkerhetslagen, PSL (2010:659)

Patientsäkerhetslagen syftar till att främja hög patientsäkerhet inom hälso- och sjukvården. Lagen reglerar hälso- och sjukvårdspersonalens skyldigheter. Enligt 6 kapitlet 1 § ska hälso- och sjukvårdspersonalen utforma sitt arbete i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet och vården ska så långt som möjligt utformas i samråd med patienten. I frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa ska hälso- och sjukvårdspersonal enligt 6 kapitlet 5 § samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs.

Offentlighets- och sekretesslagen, OSL (2009:400)

Lagen innehåller bestämmelser om myndigheters handläggning vid registrering, utlämnande och övrig hantering av allmänna handlingar. Den innehåller också bestämmelser om tystnadsplikt och om förbud att lämna ut allmänna handlingar. Lagen gäller för många personalgrupper i Sverige, bland annat personal inom hälso- och sjukvård och kommun.

Personuppgiftslagen, PUL (1998:204)

Lagen trädde i kraft 1998 och har till syfte att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks när personuppgifter behandlas. Personuppgiftslagen bygger på gemensamma regler som har beslutats inom EU, det så kallade dataskyddsdirektivet. Övriga EU – länder har alltså liknande skyddslagar vilket underlättar flödet av information inom unionen. I personuppgiftslagen finns regler för hur personuppgifter får behandlas. Företag, myndigheter, föreningar och andra kan utse personuppgiftsombud som självständigt kontrollerar att personuppgifter behandlas korrekt inom verksamheten.

Bilaga 2: Andra överenskommelser och dokument

Gemensamma överenskommelser mellan kommunerna och Stockholms läns landsting

- Överenskommelse om samverkan kring vuxna med psykisk sjukdom/funktionsnedsättning, 2012
- Överenskommelse om samverkan när en individ behöver praktisk hjälp med egenvård, 2011
- Överenskommelse om riktlinjer och rutiner för samordning av insatser avseende habilitering och rehabilitering enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd SOSFS 2007:10 och ändringar 2008:20, 2011
- Överenskommelse mellan KSL, Försäkringskassan och Stockholms läns landsting beträffande personer i behov av andningshjälp i hemmet, 2011
- Överenskommelse mellan Stockholms läns landsting och kommunerna i Stockholms län angående samverkan vid in- och utskrivning i slutenvård, 2010
- Policy för att förebygga och behandla missbruk och beroende, 2008
- Tio åtgärder för att främja unga vuxnas psykiska hälsa Fokusrapport, 2009.
- Program för barn och ungdomar med koncentrationssvårigheter, rekommendationer och stöd, 2005

Från Stockholms läns landsting

- ADHD, lindrig utvecklingsstörning och autismspektrumtillstånd hos barn, ungdomar och vuxna, Regionalt vårdprogram, 2010
- Att stärka patientens ställning – vägledning för patienter och personal, Stockholms läns landsting, 2004
- Patientens lärande, Fokusrapport, Stockholms läns landsting, 2003

Från brukarorganisationer

- Intressepolitiska program för 2011-2015, Riksförbundet Attention, 2011
- Från mottagare till medspelare, skrift från RFHL i samarbete med SKL, 2010
- Kunskap att hämta - brukarmedverkan för en bättre psykiatri, 2008, NSPH
- Så vill vi ha det, rapport 2006:6 från Nationell psykiatrisamordning

Från Socialstyrelsen,

- SOSFS 2011:9, Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete, 2011
- Mod och mandat, ny lagstiftning stärker barn som anhöriga. Har vi modet att möta dem? Socialstyrelsen och Stiftelsen allmänna barnhus, 2011
- Överenskommelser om samarbete, Meddelandeblad maj 2010, Socialstyrelsen
- Socialstyrelsen – Social rapport, 2010
- Samverkan i re-/habilitering, en vägledning, Socialstyrelsen, 2009
- Strategi för samverkan – kring barn som far illa eller riskerar att fara illa, 2007, Myndigheten för skolutveckling, Rikspolisstyrelsen, Socialstyrelsen
- Socialstyrelsens riktlinjer för skolhälsovården, 2004
- Socialstyrelsens termbank: www.socialstyrelsen.se/termbank

Från Skolverket

- Skolverkets lägesbedömning 2010, rapport 315
- Kraften av samverkan om samverkan kring barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa, Skolverket 2009
- För arbete med åtgärdsprogram, skolverkets allmänna råd, 2008

Från regeringen

- Se, tolka och agera, allas rätt till en likvärdig utbildning, SoU 2010:95
- En politik för personer med psykisk sjukdom och psykisk funktionsnedsättning, 2008/09:185
- Vissa psykiatrifrågor m. m prop 2008/09:193

Från SKL

- Barnen i fokus, exempel på förutsättningar för ett framgångsrikt stöd till barn och unga, 2012
- Vägledning för upphandling och uppföljning av HVB, för barn och unga, 2011.
- Rätt insatser på rätt nivå för barn och ungdomar med psykisk ohälsa – en kunskapssammanställning, 2009
- Gemensamma överenskommelser om samarbete och gemensam individuell planering mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten, cirkulär 09:66,

Från andra

- Riktlinjer och stödmaterial för samverkan och ansvarsfördelning mellan stadsdelsnämndernas verksamheter och skolan, Stockholms stad, 2010
- Norrbus – Samverkan kring barn och unga i Norrbotten
- VästBUS – Gemensamma riktlinjer för kommunerna och regionen i Västra Götaland om samverkan kring barn och ungdom med sammansatt psykisk/psykiatrisk och social problematik

Produktionsförvaltningen
Cecilia Vikström

2012-05-21 PS Dnr 2012/24 - 109

Till Produktionsstyrelsen

6.

Handlingsplan finskt förvaltningsområde

Beslutsförslag

Produktionsstyrelsens beslut

1. Produktionsstyrelsen föreslås besluta att handlingsplan för finskt förvaltningsområde godkänns
2. Handlingsplanen träder i kraft omgående

Bakgrund

Den 1 januari 2010 trädde en ny lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk i kraft. Med nationella minoriteter avses judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. De nationella minoritetsspråken är jiddisch, romani, samiska, finska och meänkieli.

Från januari 2010 ingår Österåkers kommun i förvaltningsområdet för finska. Det innebär bland annat att de som bor i Österåkers kommun eller har ett ärende med anknytning till Österåkers kommun har rätt att använda finska i sina kontakter med kommunen. Som finskt förvaltningsområde är vi således skyldiga att ge all stöd och service på finska.

Österåkers kommun får statsbidrag via Länsstyrelsen, 750 000kr/år, för de merkostnader som eventuellt uppkommer med anledning av de rättigheter som enskilda har enligt lagen (2009: 724).

Tidigare beredning, källhänvisning och bilagor

Bilaga 1. Handlingsplan finskt förvaltningsområde

Bilaga 2. Tjänsteutlåtande daterat 2011-10-11, KS Dnr 2011/24-109

Cecilia Vikström
Produktionschef

Finskt förvaltningsområde, SFS 2009:724, § 6

Handlingsplan för Produktionsförvaltningen

Inledning/bakgrund

I Österåkers kommun bor ca 4616 personer som är födda i Finland eller har en/två föräldrar eller mor/farföräldrar som är födda i Finland. De utgör 12 % av kommunens invånare. Sedan januari 2010 ingår Österåkers kommun i förvaltningsområdet för finska. I korthet innebär detta ytterligare stärkt skydd för användning av finska i kontakt med myndigheter och i äldre- och barnomsorgen. Som finskt förvaltningsområde är vi således skyldiga att ge all stöd och service på finska, och aktivt verka för att det finns personal i de olika verksamheterna med kunskaper i finska. Lagen (2009:724) föreskriver att arbetet ska fokusera på äldre frågor, förskoleverksamhet samt medborgarinformation.

Minoriteters skydd, Prop. 2008/09:158 s. 15-16.

I Europakonventionen (SÖ 1952:35, artikel 14) som också gäller som lag i Sverige anges bland annat att åtnjutandet av fri- och rättigheter ska säkerställas utan någon åtskillnad på grund av kön, ras, hudfärg, språk, religion, politisk eller annan åskådning, nationellt eller socialt ursprung, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd eller ställning i övrigt.

I "*Ramkonvention om skydd för nationella minoriteter*" (SÖ 2000:2) sägs bland annat att all diskriminering på grundval av tillhörighet till en nationell minoritet är förbjuden och att möjligheterna för nationella minoriteter att utveckla samt bevara sin kultur, språk och traditioner ska främjas.

Arbetsformer

För att bli länets mest attraktiva skärgårdskommun, vision 2020, är det viktigt att vi ger möjligheter för medborgarna att kunna använda sitt språk i olika sammanhang t.ex. i kontakten med kommunen, inom vård- och omsorg, skolan samt inom kultur- och fritid. Som finskt förvaltningsområde ska Produktionsförvaltningen bland annat ge förutsättningar, genom riktade insatser, att bevara finska språket och det sverigefinska kulturarvet.

Modersmålsundervisning för nationella minoriteter är en viktig del i att bevara och utveckla språket. De elever som tillhör någon av de nationella minoriteterna¹ ska erbjudas modersmålsundervisning. Produktionsförvaltningen arbetar för att främja finska språket, bland annat genom att:

- Anordna modersmålsundervisning i finska för elever i grund- och gymnasieskolan, även om antalet elever är färre än fem. Detta innebär att en enskild elev ges möjlighet till undervisning.
- Undervisning ges även om språket inte är elevens umgängesspråk i hemmet
- Redan nu tillhandahålla en finskspråkig avdelning på en av våra förskolor

I arbetet med att aktivt och målmedvetet stärka finskan som minoritetsspråk kommer Produktionsförvaltningen också att fokusera på långsiktigt arbete med förbättrande åtgärder, utöver modersmålsundervisning, inom de olika verksamhetsområdena. Se åtgärdsplaner/mål nedan.

- Tillhandahålla informationsmaterial och nyheter via webben på finska
- Anslagstavlor med kommuninformation på finska
- Bredda utbudet av finskspråkiga tidningar och böcker på biblioteket
- Uppmuntra till kulturevenemang med koppling till Finland och det finska språket
- Kartlägga behovet av äldreomsorg och förskoleverksamhet på finska
- Främja aktiviteter på finska för funktionshindrade och äldre
- Prioritera finskspråkig personal inom förskola, skola samt vård- och omsorg
- Ta i beaktande minoritetsspråkiga ,och deras behov, då vi planerar och förverkligar service inom våra verksamhetsområden
- Se kunskaper i finska som en merit när tjänster tillsätts, om man kan anta att personen kommer att arbeta med minoritetsspråkig befolkning
- Arbetet med att stärka finskan som minoritetsspråk ska kommenteras i budget samt i verksamhetsplaneringen.

¹ Nationella minoriteter är judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar i enlighet med Sveriges åtaganden enligt Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter (SÖ 2000:2) och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (SÖ 2000:3).

Kommunstyrelsens kontor
Kommunikationsenheten
Lea Vaattovaara

2011-10-11

Dnr KS 2011/24-109

Till Kommunstyrelsen

Finskt förvaltningsområde: Kartlägningsrapport

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. Kartlägningsrapporten, 2011-06-30 noteras.
2. Nämnderna ges i uppdrag att upprätta enskilda handlingsplaner och vidta åtgärder för att säkerställa Österåkers kommuns invånares rätt till stöd utifrån nya språklagen, minoritetslagen och kommunens åtagande som finskt förvaltningsområde. Uppdrag och åtgärder återrapporteras genom nämndernas verksamhetsberättelser vid bokslut.

Bakgrund

Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk utgör grunden i minoritetspolitiken. Målen med den minoritetspolitiska strategin är att stärka identiteten hos de nationella minoriteterna, stärka egenmakt och inflytande och få aktiva medborgare.

Den 1 januari 2010 trädde en ny lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk i kraft. Med nationella minoriteter avses judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar och de nationella minoritetsspråken är jiddisch, romani, samiska, finska och meänkieli. Länsstyrelsen i Stockholm enheten för minoriteter leder tillsammans med sametinget arbetet i hela landet. Ny språklag från juli 2009 reglerar också minoritetsspråken.

Från januari 2010 ingår Österåkers kommun i förvaltningsområdet för finska. Det innebär att de som bor i Österåkers kommun eller har ett ärende med anknytning till Österåkers kommun har rätt att använda finska i sina kontakter med kommunen. Österåkers kommun är skyldig att ge stöd och service på finska. 32 kommuner i Sverige är med i förvaltningsområdet för finska och många fler kommuner har nyligen inkommit med ansökningar om att ingå.

I Österåkers kommun bor 4616 personer som är födda i Finland eller har en/två föräldrar eller mor/farföräldrar som är födda i Finland. De utgör 12,2% av befolkningen.

Österåkers kommun får statsbidrag via Länsstyrelsen 750 000kr/ år för merkostnader som uppkommer i kommunen med anledning av de rättigheter som enskilda har enligt lagen (2009:724) till åtgärder för att stödja användningen av finska. I detta ingår att kommunen skall ta fram

2011-10-11 Dnr

handlingsplaner som årligen ska redovisas till Länsstyrelsen. Detta för att få fortsatt statsbidrag. Handlingsplanen utgår från kartläggningen behoven som har framkommit från invånarna.

Styrgrupp bestående av kommunalråd, förvaltningschef kultur- och utbildningsförvaltningen, chef för biståndsenheten och undertecknade har styrt arbetet.

Genomförandeplan

Varje nämnd upprättar handlingsplaner i samråd med samordnaren och med stöd av styrgruppen. Handlingsplanen utformas i samråd med berörda minoritetsgrupper. Detta sker med fördel i arbetsgrupper. Handlingsplanerna ska vara klara vid första kvartalet 2012.

Arbetet med att stärka finskan som minoritetsspråk ska därefter ingå i varje verksamhets årliga planering och kommenteras i budgeten. I det fortsatta mål- och visionsarbetet, vid upphandlingar för stöd och service och vid personalrekryteringar ska också särskild hänsyn tas till detta. Möjlighet till finansiering för merkostnader finns vid införandet av de åtgärder som föreslås i handlingsplanerna.

Varför ska vi göra detta?

Lagstiftningen kräver vissa åtgärder och vi ser samtidigt ett mervärde för en stor grupp av våra medborgare. Genom att planera, samordna, organisera och ta tillvara de resurser som finns kan vi undvika stora kostnader i framtiden. I de fall aktiviteter leder till merkostnader kan de ersättas från statsbidraget efter överenskommelse med samordnaren.

Tidigare beredning, källhänvisning och bilagor

Bilaga 1. Länsstyrelsen i Stockholms län: Begäran om redovisning.

Bilaga 2. Kartlägningsrapport 2011-06-30.

Lea Vaattovaara
samordnare

Anna Carin Johansson
kommunikationschef